

Cronologia

1179

Tresen concili ecumenic de Latran que, dins son canon 27, condemna lo catarisme e convida a utilizar la fôrça per eradicar l'eretgia.

1198, 21 abril

Letra del papa Inocent III, elegit de nòu, convidant prelat, princes e fisèls del país tocat per l'eretgia a prene las armas contra los erètges. Crida lançada de badas tanplan coma los diferents messatges mandats pel papa al rei de França en 1204, 1205 e novembre de 1207.

1207, abril

Escomenge prononciat pel legat del papa Pèire de Castèlnau contra Ramon VI, comte de Tolosa, acusat de prene cap de mesura contra l'eretgia catara.

1208, 14 de genièr

Assassinat de Pèire de Castèlnau, legat del papa, prèp de Sant-Gèli.

1208, 10 de març

Crida del papa engatjant lo rei de França e los prelat e barons del reialme a se sasir de Ramon VI, acusat d'aver comanditat lo crimi, e de sa tèrra.

1209, junh

Armadas de la crosada recampadas a Lion (lo rei de França Felip August autoriza sos vassals a se crosar pas qu'aprèp unes longs meses de negociacions, refusa de s'engatjar personalament e interditz a son filh d'i prene part).

1209, 18 de junh

Ramon VI fa sa somission als legats del papa a Sant-Gèli. Ramon-Rogièr Trencavèl, vescomte de Carcassona, de Besièrs e d'Albi, refusa de se sometre.

1209, 22 de julh

Presa e chaple de Besièrs qu'a refusat de liurar los erètges.

1209, 15 d'agost

Presa de Carcassona. Destitucion de Ramon-Rogièr Trencavèl, fait presonier ; Simon de Montfòrt reçaup los domènis dels Trencavèls.

1209, novembre

Mòrt en preson de Ramon-Rogièr Trencavèl.

1209 - 1211

Conquista pels crosats dels domènis dels Trencavèls (a la davalada de 1209, ocupacion de Montreal e de Fanjaus ; a la prima de 1210, presa d'Alzona, Bram, Montlaur, Capendut e del castèl d'Alaric ; d'agost al 23 de novembre de 1210, sèti de Tèrmes).

1211 - 1212

Los crosats se'n prenon als domènis de Ramon VI, comte de Tolosa, que, tre setembre de 1209, es estat tornarmai escomenjat (en mai-junh de 1211, presa de Montferrand e dels Casses ; en junh de 1211, presa de la màger part de las vilas d'Albigès ; davalada de 1211, batalha de Castèlnau d'Ari). Aprèp sa victòria suls Almohades a Las Navas de Tolosa en julh de 1212, lo rei d'Aragon Pere II ven al secors de son vassal lo comte de Tolosa.

1213, 15 de genièr

Inocent III balha l'òrdre d'arrestar la crosada.

1213, 27 de genièr

Ramon VI, comte de Tolosa, son filh e los consuls de la vila prèstan jurament de fiseltat al rei d'Aragon. Los crosats mandan una ambaissada per protestar alprèp del papa que demanda la represa de la crosada.

1213, 12 setembre

Batalha de Muret : victòria de Simon de Montfòrt. Pere II trapa la mòrt dins la batèsta.

1215, junh

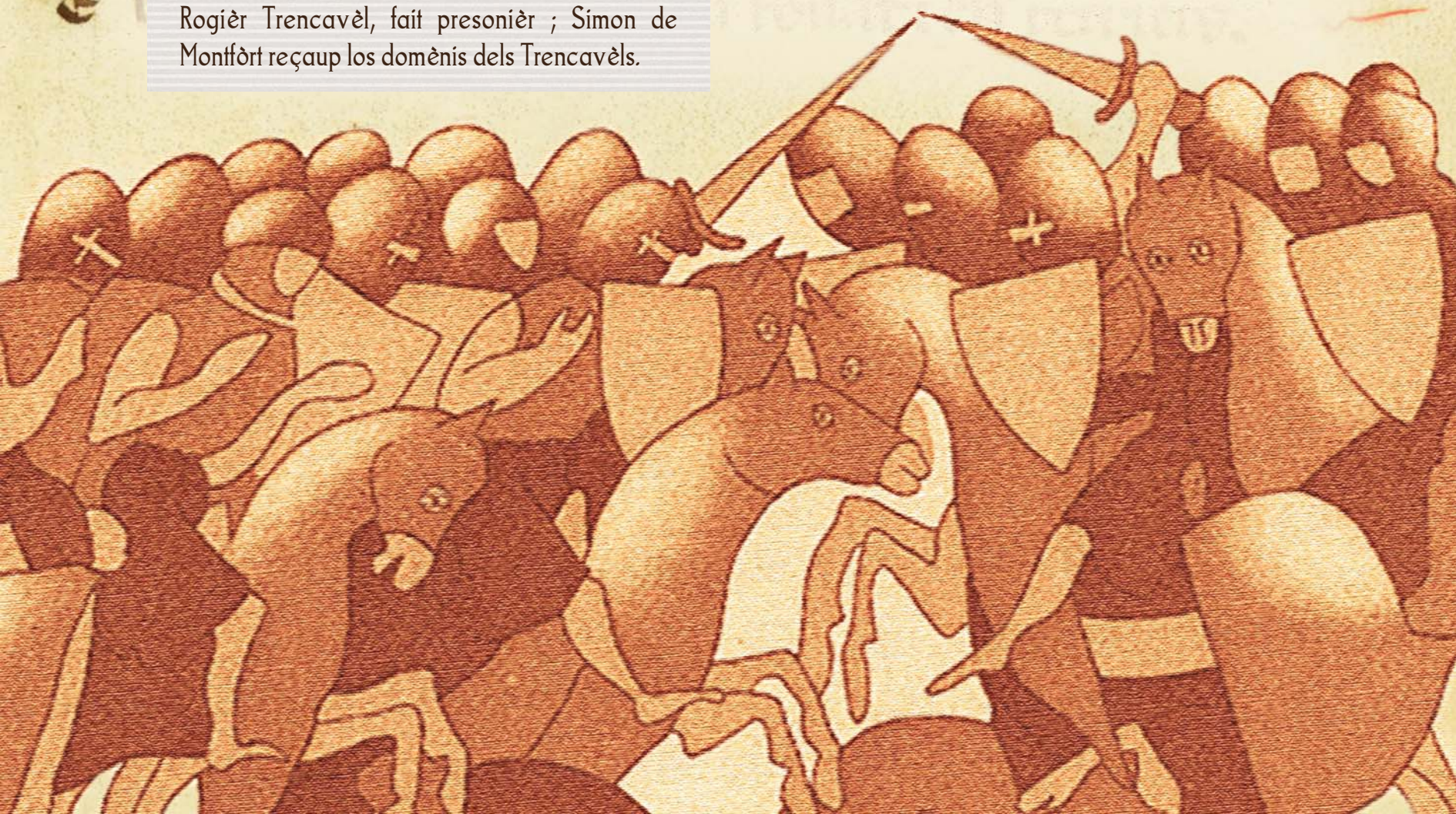
Folquet, avesque de Tolosa nomena dins son diocèsi coma presicaires Domenge de Guzman e sos primièrs companhs per dire de lutar contra l'eretgia.

1215, 30 de novembre

Lo quatren concili de Latran pronóncia la descasença de Ramon VI al profit de Simon de Montfòrt, levat las tèrras provençalas que demòran possession del jove comte Ramon VII.

1216, abril

Lo rei de França reçaup l'omenatge de Simon de Montfòrt pel comtat de Tolosa.

1217-1224

Reconquista de lors tèrras per Ramon VI, comte de Tolosa, e son filh.

1218, junh

Mòrt de Simon de Montfòrt al sèti de Tolosa que Ramon VI n'a reprès possession en setembre de 1217. Amauri de Montfòrt pren lo titre de comte de Tolosa e ven cap de las armadas.

1220, 13 de julh

Debuta del sèti de Castèlnau d'Ari (a las mans del comte de Tolosa) per Amauri de Montfòrt e fracàs d'aqueste (lo sèti es levat a la fin de febrèr de 1221).

1222, agost

Mòrt de Ramon VI. En setembre, son filh pren sa seguida jol nom de Ramon VII.

1224

Amauri de Montfòrt, assetjat dins Carcassona, capitula davant las armadas de Ramon VII, del comte de Fois e de Ramon II Trencavèl. Amauri de Montfòrt fa don al rei dels domènis qu'a perduts.

1225, novembre

Lo concili de Bourges refusa d'absòlvre Ramon VII de complicitat d'eretgia.

1226, mai

L'armada de la crosada reiala (menada pel rei de França Loís VIII) davala la val de Ròse.

1226, 16 de junh

Carcassona fa sa somission al rei de França Loís VIII. Castèlnau d'Ari se somet gaire de temps aprèp.

1226, 3 de novembre

Mòrt del rei de França Loís VIII.

1229, 12 abril

Tractat de Meaux-Paris. Ramon VII pèrd una part de sos domènis. Son enfant unenc, Joana, se deu maridar amb Amfòs de Peitièus, fraire del rei de França. Ramon VII se vei forçat d'escartar de sa succession tot eiretièr mascle que pòiriá aver un jorn. Ramon VII fa sa somission al rei de França, Loís IX.

1233

Lo papa Gregòri IX organiza l'Inquisicion.

1240, agost

Ramon II Trencavèl, que s'èra refugiat cò del rei d'Aragon, ensaja de reconquistar sa vescomtat.

1240, 8 de setembre

Debuta del sèti de Carcassona per Ramon II Trencavèl que se replega sus Montreal lo 12 d'octòbre a l'arribada dels prodèls militars reials. En 1241, Ramon II Trencavèl es vencit e lo rei de França a reprès possession de sas tèrras.

1242, 28-29 de mai

Murtre de dos inquisitors a Avinhonet.

1242, junh

Ramon VII dintra en campanha contra lo rei de França. Ramon II Trencavèl se jonh a el.

1243, genièr

Ramon VII se somet al rei de França.

1244, març

Presa e lenhièr de Montsegur.

1247, abril

Cession al rei Loís IX per Ramon II, vescomte de Carcassona, de totas sas possessions, d'en primièr sa senhoriá sus Besièrs e Carcassona.

1249

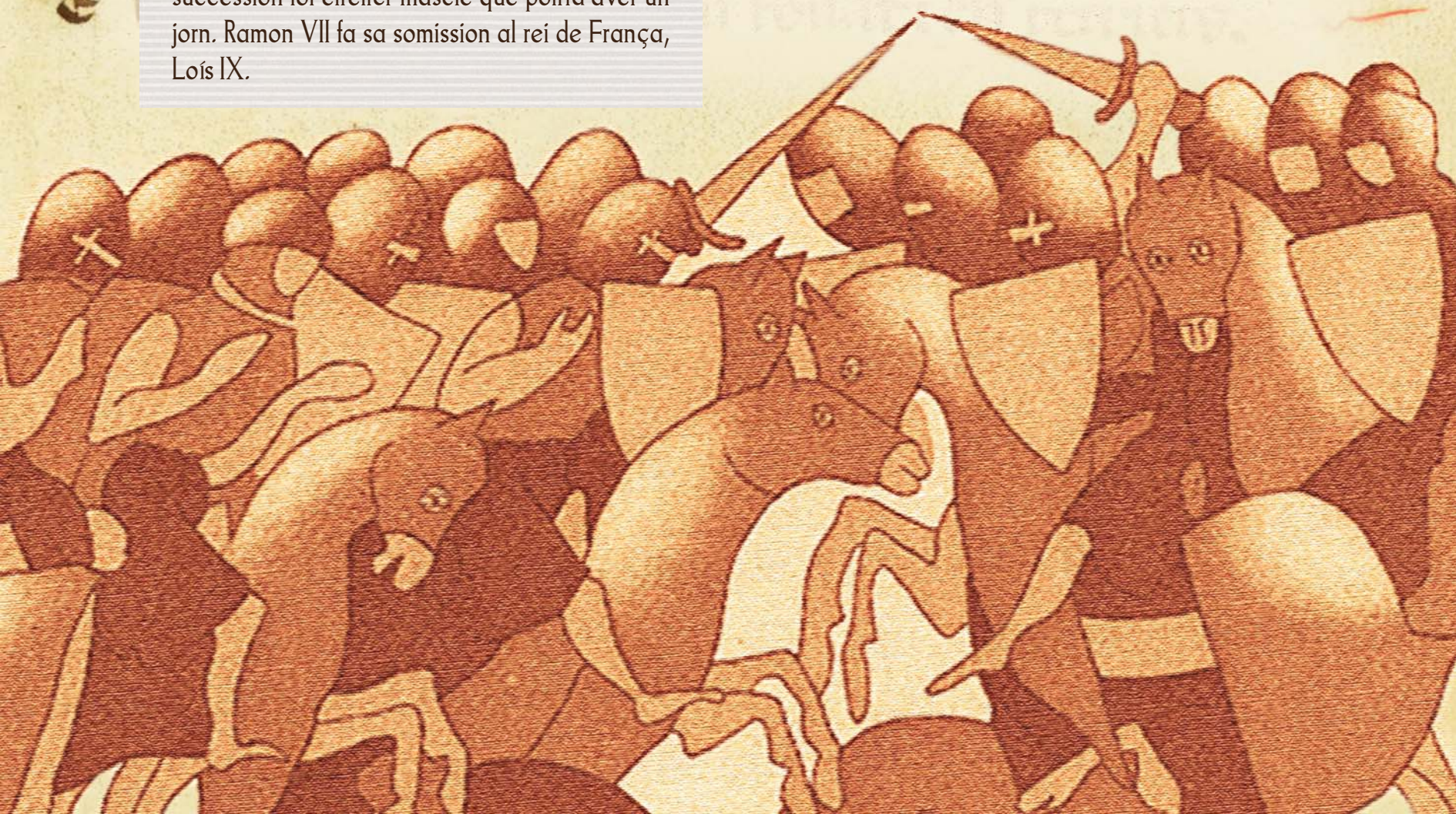
Mòrt de Ramon VII, comte de Tolosa.

1258

Tractat de Corbeil que fixa los limits entre los reialmes de França e d'Aragon.

1271

Mòrt de Joana e Amfòs de Peitièus sens enfant. Restacament del comtat de Tolosa al domèni reial.

La feudalitat en Lengadòc

a la velha de la Crosada contra los Albigeses

Tablèu genealogic simplificat de las grandas ostaladas de Lengadòc

Las datas marcadasson aquelas de l'exercici de la fonccion

OSTALADA DELS COMTES DE TOLOSA

RAMON V
1148-1194

+ Constança de França

RAMON VI
1195-1222

+ Ermessinda (†1175)
+ Beatritz de Besièrs (repudiada)
+ Borquina de Chipre (repudiada)
+ Joana d'Anglatèrra (†1199)

+ Eleonòra d'Aragon

RAIMOND VII
1222-1249

+ Sància d'Aragon (repudiada)
+ Margarida de Lusignan (maridatge anulhat)

JOANA DE TOLOSA
1249-1271

+ Amfòs de Peitièus

OSTALADA DELS VESCOMTES TRENCAVÈLS

ROGIÈR II
1167-1194

+ Adalaís de Tolosa

RAMON-ROGIÈR
1194-1209

+ Anhès de Montpelhièr

RAMON II
1224-1247

+ Saurina

ROGIÈR DE BESIÈRS
sens títre

OSTALADA DELS REIS D'ARAGON

ALFONS II
1163-1196

+ Sància de Castilha

PERE II
1196-1213

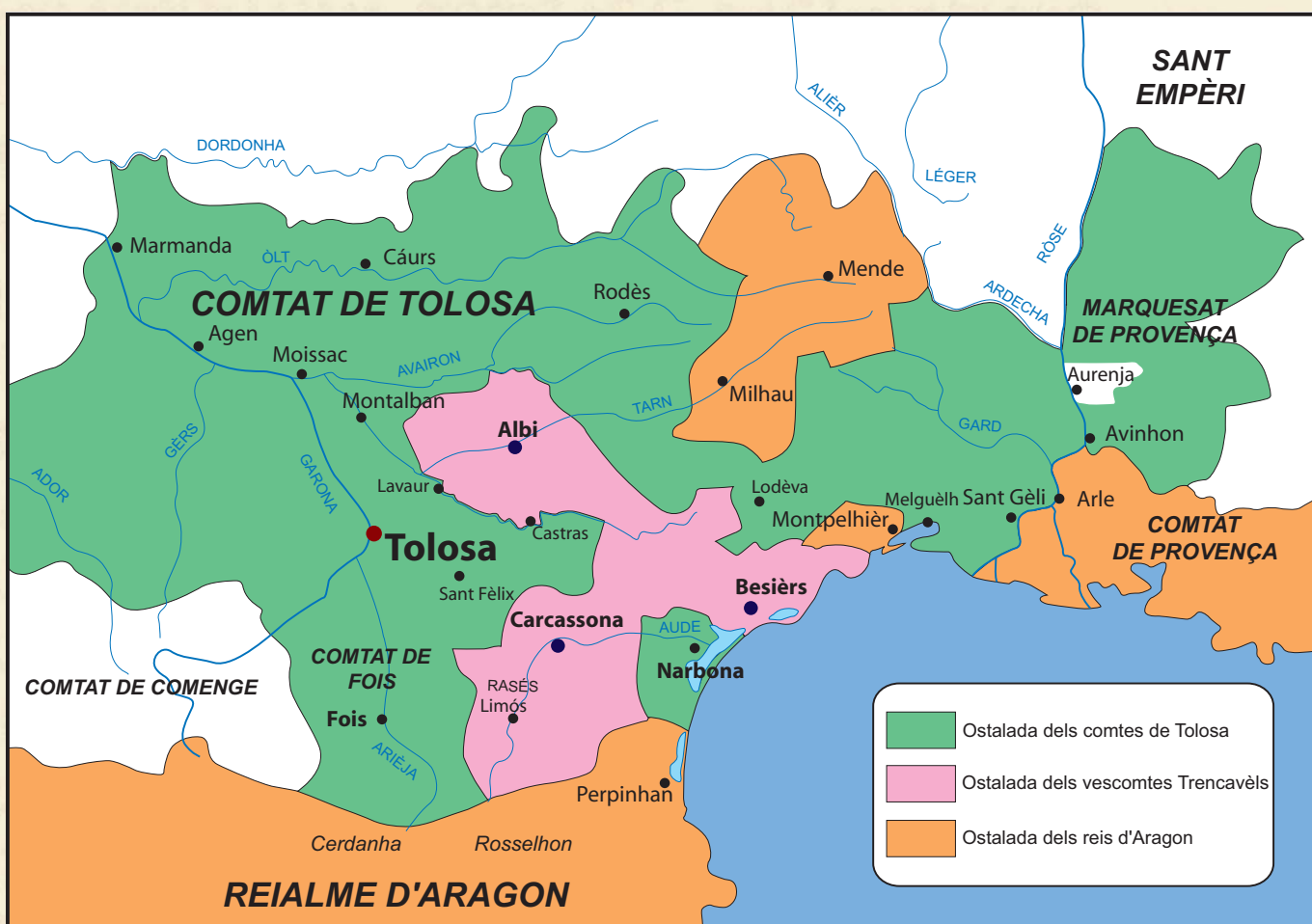
+ Maria de Montpelhièr

JAUME Ier
1213-1276

+ Iolanda d'Ongria

PERE III
1276-1285

+ Isabèla d'Aragon

Los Trencavèls,

dels senhors a las vescomtats cobejadas

Dins la societat feudal, lo vassal se recomanda a son senhor e li promet ajuda e servici (mai que mai militar) ; en cambi, lo senhor li balha sa proteccion e lo mai sovent li autreja un fièu (bens fonzièrs, revenguts).

Lo ritual d'aqueles engatjaments recipròcs càmbia d'una contrada l'autra. Per la cerimònia de l'omenatge, lo vassal plega los ginolhs e met las mans dins las de son senhor que li balha un poton de patz e li remet un objècte que simboliza lo fièu.

Scèna d'omenatge, fin del sègle 12
Arquiús de la Corona d'Aragon, *Liber Feudorum Major*, Cancilleria reg. I, f° 54 v°
Fotografia Arquiús de la Corona d'Aragon (Espanha, Ministèri de la Cultura)

En país d'òc, lo jurament de fiseltat, prestat pel vassal sus Evangèlis o de relíquias e consignat per escrit, se trapa al còr del ritual. Lo ben balhat en fièu pel senhor (lo mai sovent un castèl) aparten pas tojorn a aqueste. En Occitania, arriba que lo futur vassal fise son pròpri ben a son senhor que lo li torna en fièu (se parla alavetz de "presa en fièu").

Privilegi acordat per Ramon-Rogièr Trencavèl, vescomte de Besièrs, a la comandariá templièra de Pesenàs, febrèr de 1202

Arquiús departamentals de Garona nauta, H Malte Pézenas, n°19

Fotografia Conselh general de Garona nauta/Arquiús departamentals/ Bruno Venzac

Un dels rares documents originals provenent dels Trencavèls. Lo sagèl penjat a l'acte es lo sol conegut del vescomte Ramon-Rogièr. De tipe equèstre, participa a l'imatge que los Trencavèls desiran balhar de lor ostal : unes princes guerrièrs (lo patronime Trencavèl significariá "Trenca bèl" ?)

A la fin del sègle 11, los Trencavèls son una de las grandas familhas senhoralas de Lengadòc. Bernat Aton IV (1074-1129) es al cap de sièis vescomtats, las de Besièrs, Nimes, Agde, Albi,

Carcassona e Razés. Lo dreit d'ainat se practica pas en tèrra

d'Òc, çò que mena a un esbocinament de las senhoriás. Las

tèrras de Bernat Aton IV son, a sa mòrt en 1129, partidas entre

sos tres filhs. A l'encòp vassals dels comtes de Barcelona

(venguts reis d'Aragon) e dels comtes de Tolosa, los

Trencavèls meton a profit las rivalitats entre las doas grandas

ostaladas principièras per renforir lor poder. A la velha de la

croçada, Ramon-Rogièr (1194-1209)

es arribat a recampar jos son

autoritat quatre vescomtats

(Carcassona, Razés, Albi,

Besièrs) mas la patz signada en

1196 entre Barcelona e Tolosa lo

bota en dificultat.

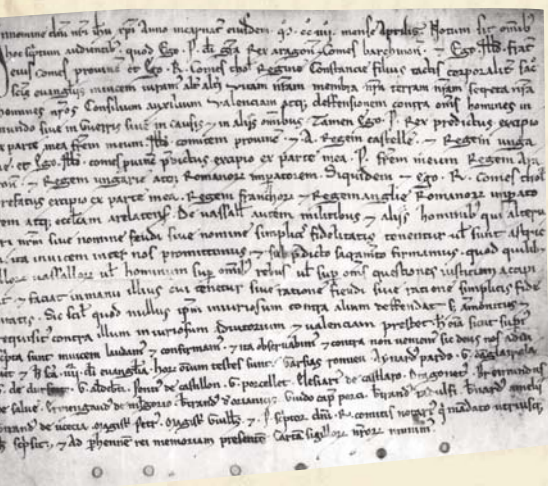

Sagèl de Ramon II Trencavèl, abril de 1247

Arquiús nacionals (París), J 295, n°22 ;

motlatge del servici dels sagèls, D 760

Fotografia Arquiús departamentals d'Aude

Pacte d'assisténcia mutuala entre lo rei d'Aragon Pere II, son fraire lo comte de Provença Amfòs II e lo comte de Tolosa Ramon VI, abril de 1204

Arquiús de la Corona d'Aragon (Barcelona), Cancilleria, Pergamins de Pedro I, carpeta 60, n°184

Fotografia Arquiús de la Corona d'Aragon (Espanha, Ministèri de la Cultura)

Aqueste acte sagèla l'aligança entre las tres grandas ostaladas principièras e renforis lor poder fàcia a las menaçs que s'anòncian. Los Trencavèls, que jogavan duscas aquí d'aquesta rivalitat, se'n trapan aflaquits.

Vida vidanta

Cartas e cronicas, enluminaduras, frescas e veirials pòrtan al lum unes aspèctes de la vida vidanta. Demòra necessari de faire rampèl a l'arqueologia per completar las informacions amassadas. Los escavaments realizats a Montsegur e sul site de Cabaret a Las Tors permeton de ne saupre mai sus las costumas de cosinar e de se vestir d'una poblacion mai que mai rurala.

Escudèla, fin del sègle 12-debuta del sègle 13
Castrum de Cabaret
Fotografia Amicala laïca de Carcassona
Aqueste recipient a fòrma dobèrta servissiá a faire cuèire las boïras e la lait.

Las fòrmas diversas de las terralhas mesas al jorn rensenhan sul tipe d'alimentacion e suls biaïsses de cuèire. Lo pan es a la basa de l'alimentacion. Los repaïsses del cada jorn fan la part bèla als fricòts de verdura e de leguminosas (favas, dentilhas), completats de carns unes jorns. Lo peis (salat o fresc) senhoreja sus la taula los jorns de june. S'i ajustan produïts laitièrs e tanben frucha fresca o seca. Un vin asagat pòt acompanhar lo repaïs.

Lo fuòc es lo centre de la vida de l'ostal medieval. Assegura la coseson dels aliments e calfa l'abitacion. Per las familhas las mai pauras, es la sola sorga de lum. Calelhs e candelièrs se trapan solament dins los ostals dels rics.

Candelièr, fin del sègle 12-debuta del sègle 13
Castrum de Cabaret
Fotografia Amicala laïca de Carcassona

A l'sègle 13, òmes e femnas se vestisson gaïreben del meteïss biaïss. Suls vestits de dejós (camisas mai longas cò de las femnas que dels òmes ; las bragas son reservadas als òmes), òm se carga una còta (tunica) e un suscòt pels mai rics. Las cauças (sòrta de debasses) coma los capairons (cobricap) son portats tanplan pels òmes coma per las femnas. La lana, lo lin e lo cambè son las matèrias las mai expandidas, la seda es reservada a l'elèit. Del biaïss de se vestir, nos demòra al jorn de uèi qu'unas elements de belaròia e boclas de cintas.

Parament de cinta, fin del sègle 12-debuta del sègle 13
Castrum de Cabaret
Fotografia Amicala laïca de Carcassona
Aqueste parament en coïre daurat representa dos felins afrontats.

Lo mes de febrìer, Pontifical de Pierre de La Jugie, 1350
Tresaur de la catedrala Sant-Just e Sant-Pastor de Narbona
Fotografia Arquiús departamentals d'Aude
Pagès davant lo fogal.

Lo mes de març, Pontifical de Pierre de La Jugie, 1350
Tresaur de la catedrala Sant-Just e Sant-Pastor de Narbona
Fotografia Arquiús departamentals d'Aude
Lo païsan que poda la vinha es vestit de bragas rojas e d'una còta blava.

Produccions e escambis comercials

La vida economica del sègle 13 s'apièja sus las activitats agropastorals que fornisson, en mai de la noïridura, un cèrt nombre de matèrias primièras necessàrias a l'artesanat. Aquelas produccions s'escàmbian suls mercats e las fièras. Lo comèrci coneis alara un vertadièr desvolopament, çò que favoriza l'expansion urbana.

Relha d'araire, fin del sègle 12, debuta del sègle 13
Castrum de Cabaret
Fotografia Amicala laïca de Carcassona
L'araire es l'esplech lo mai adaptat als sòls leugièrs e peïroses de Lengadòc.

Lo mes de julh, Pontifical de Pierre de La Jugie, 1350
Tresaur de la catedrala Sant-Just e Sant-Pastor de Narbona
Fotografia Arquiús departamentals d'Aude
La sega.

Los desbosigaments faits a Comptar del sègle 11, en relacion amb lo creis demografic, permeton la mesa en cultura d'espacis novèls. Las cerealas (blat *mitadenc*, mitat òrdi mitat froment ; sigal) tenon una plaça de primièra. Vinha e oliu completan lo païsatge agricòla. Dins los terradors de mejana montanha, las activitats s'adaptan a las constrenchas climaticas : l'elevatge predomina.

Dins las comunautats vilatgesas, las principalas activitats artesanalas son lo trabalh de la lana (filatge, téisser, paratge) e del cuèr. A Montsegur, d'aprèp los registres d'inquisicion, d'ostals de bons òmes e bonas femnas son especializats dins la fabricacion de vestiits. Cisèus, dedals e agulhas s'i trapèron e s'i trapan en nombre.

Cisèus de sastres, sègles 13-14
Castrum de Montsegur
Fotografia Comuna de Montsegur

Lo mes de març, Pontifical de Pierre de La Jugie, 1350
Tresaur de la catedrala Sant-Just e Sant-Pastor de Narbona
Fotografia Arquiús departamentals d'Aude

Pic de peirièr, fin del sègle 12, debuta del sègle 13
Castrum de Cabaret
Fotografia Amicala laïca de Carcassona

En Cabardès, l'exploitacion de las minas e de las carrièras se fa mai que mai per un usatge local. Sul site de Cabaret, los jaces de calquièr ros porgisson la matèria primièra de las construccions. Las ferrièras, minas a cèl dobèrt, son una importanta sorga de revenguts pels senhors de l'endreit.

La diversitat de las monedas descobèrtas long de las cèrcas arqueologicas permet de dessenhlar una geografia dels escambis comercials : los talhièrs monetaris locals son bravament presents (Melguèlh, Carcassona) ; la preséncia de monedas d'Aragon pòrta testimòni de l'existéncia de relacions amb la peninsula iberica.

Lo mes de setembre, Pontifical de Pierre de La Jugie, 1350
Tresaur de la catedrala Sant-Just e Sant-Pastor de Narbona
Fotografia Arquiús departamentals d'Aude
Lo trolhatge del rasim.

Obòl de Ramon-Rogièr Trencavèl, (1194-1209)
Castrum de Cabaret
Fotografia Amicala laïca de Carcassona
Pèça en bilhon (aliatge de coire e d'argent) batuda a Carcassona.

Sabers e culturas

Unas mudasons prigondas modifican los rapòrts que l'òme teniá amb l'escritura. La produccion de libres aumenta : los monastèris an pas mai l'exclusivitat de la confeccion dels manescrits que pòdon d'ara endavant èsser realizats per unes copistas en vila. Lo pergamin demòra practicament lo sol supòrt utilizat mas en Lengadòc e Rosselhon començan d'aparéisser registres escrits sus de papièr.

A mai se la Glèisa sèrva totjorn lo monopòli de l'ensenhament, se vei una cèrta emancipacion dels elèits intellectuals. A costat de las escòlas catedralas e canionalas qu'an pres lo pas sus las escòlas moniacalas, un cèrt nombre de luòcs d'ensenhament superior devenon d'Universitats : l'Universitat de París se met en plaça entre 1180 e 1210 ; las escòlas de medecina de Montpelhièr reçaupon l'estatut universitari en 1220.

Ensenhaire
Bibliotèca municipal de Carcassona, ms 18, f°93 r° et 215 r°
Fotografia Arquijs departamentals d'Aude
Theologia moralis, sègle 14.

En Occitania, la luta contra lo catarisme a d'importantas retombadas. La creacion de l'Universitat de Tolosa es impausada a Ramon VI pel tractat de Meaux-París en 1229. Dins un primièr temps, se fisa a mèstres estrangiers a Lengadòc aquel centre d'estudis, que la tòca primièra es de desrabar l'eretgia. Prendrà sa volada qu'aprèp 1245, quand lo còs ensenhant se recruta al país. La fondacion en 1243-1245 pel papa d'un *studium* a Narbona relèva de la meteissa politica menada per la Glèisa per reconciliar lo país amb l'ortodoxia.

Archidiaque que ten un libre
Glèisa Sant-Nazari e Sant-Cèlse de Carcassona

Fotografia (Eric Teisseire) Arquijs departamentals d'Aude
Detalh del cròs de Pèire de Ròcafòrt, avesque de Carcassona de 1300 a 1321.

De mai, se vei l'espelison de literaturas laïcas, escritas en lengas d'òc e d'òil, lengas que, plan de temps consideradas inferioras al latin, prenon una valor nòva.

Decret de Gratien amb la glòsa de Barthélémy de Brescia, sègle XIV

Bibliotèca municipal de Nimes, ms 67, f° 242 v°

Fotografia Arquijs departamentals d'Aude

Dins los marges del tractat de dreit canonic composat al sègle 12 per Gracian, professor a Bolonha, corris la glòsa compasada per Bertomieu de Brescia al sègle 13.

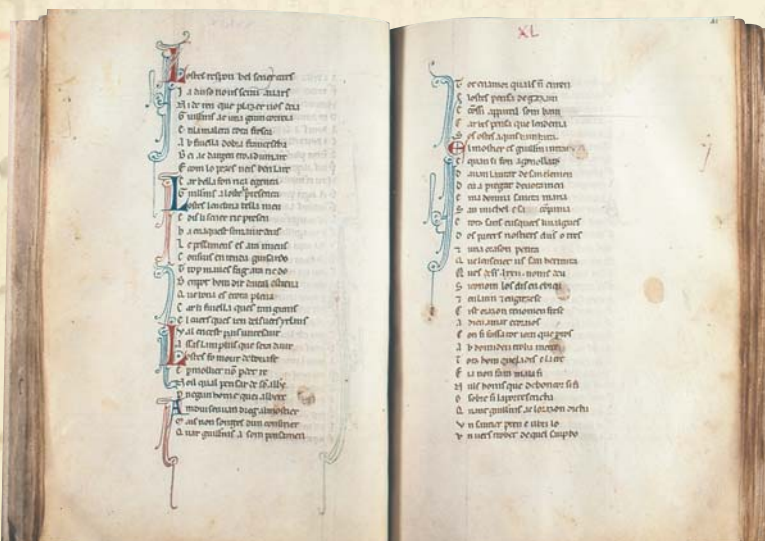

Flamenca, sègle XIII

Bibliotèca municipal de Carcassona, ms 35

Fotografia Arquijs departamentals d'Aude

Aqueste roman en occitan, bastiá a l'entorn del tèma del castigilos (castigament de l'espòs gelós), celèbra la fin'amor. Es un exemple bèl d'aquesta novèla literatura en lenga vernaculara destinada a l'aristocracia e a la borgesiá urbana.

Trobadors e literatura cortesa

Pèire Vidal
Bibliotèca nacionala de França, ms fr. 854, f° 39
Fotografia Bibliotèca nacionala de França

Dins las primièras annadas del sègle 12, una fòrma novèla de cultura se desvolopa en Occitània : la literatura cortesa. Es fòrtament ligada al mitan social ont s'espandís : escrita en lenga vulgara, s'adreïça als laïcs e espelís dins las corts senhorialas que n'enauga las valors. Sa transmission se fa tan plan d'un biais oral coma per l'escrit.

Folquet de Marselha
Bibliotèca nacionala de França, ms fr. 854, f° 61
Fotografia Bibliotèca nacionala de França

Folquet de Marselha aparten a una familha de mercands. Es trobador abans de venir monge cistercian, puèi avesque de Tolosa (1205-1231) jol nom de Folquet de Tolosa. Pren part a la fondacion de l'Universitat de Tolosa.

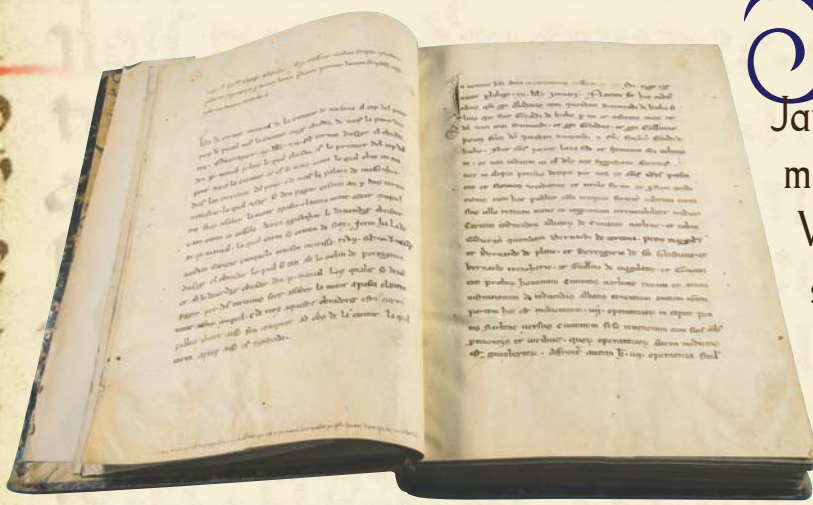
Coneissèm la vida e l'òbra dels trobadors mercé als cançoniers. Aqueles manescrits relativament tardiús (sègles 13 e 14) son unas antologias de poèsias, que s'i ajustan tanben unas *vidas* (notícias biograficas dels poètas) e unas *razos* (comentaris de las òbras).

Dins los poèmas, los trobadors emplegan la lenga d'òc amb un consir de recèrca formala e d'efèctes d'estile, que pòdon anar duscas a un art voluntàriament tampat (lo *trobar clus*). La fòrma la mai anciana e la mai nòbla es *la canso*, la cançon d'amor que celèbra la dòna e la *fin'amor* (amor pur e vertadièr), fondada sus la liura causida dels amants.

Ramon de Miraval
Bibliotèca nacionala de França, ms fr 12473, f°52 v°
Fotografia Bibliotèca nacionala de França

Entre los trobadors originaris dels païses d'Aude, lo mai conegut es probablament Ramon de Miraval. Son activitat poetica cobris la pontannada 1185-1213. Se lo disia *paubres cavalliers de Carcases, que non avia mas la quarta part del castel de Miraval* (paure cavalièr de Carcassés, que tenia que lo quart del castèl de Miraval). Aparteniá als familiars de Ramon VI comte de Tolosa e, dins son darnièr poèma conegut, escrit gaire de temps abans Muret, demanda al rei d'Aragon son sosten contra los crosats.

Cartulari de la Caritat de Narbona, sègle 13
Arquius departementals d'Aude, 3 J 2724
Fotografia Arquius departementals d'Aude

Aqueste document presenta un grand interès per nòstra coneissença de la lenga d'òc del sègle 13 e per l'identificacion d'unes trobadors narboneses e de lors protectors.

Tres grandas epòcas se pòdon marcar : las debutas, de 1100 a 1140, amb Guilhèm de Peitièus, Jaufre Rudèl e Marcabrun ; de 1140 a 1250, periòde lo mai ric en trobadors renomats (Bernat de Ventadorn, Pèire Vidal, etc.) ; de 1250 a la fin del sègle 13, amb Pèire Cardenal, d'Italianes e de Catalans. En trucant la societat que recebiá los trobadors e que lor i balhava proteccion, la Crosada a de segur jogat un ròtle dins l'aflaquiment d'aquesta literatura.

Jòcs, divertiments e joglariás

Joglers, sègle II
Bibliotèca nacionala de França, ms latin 1118, f° 112 v°

Amai se la Glèisa los condemna plan sovent, los jòcs e divertiments se practican correntament al sègle 13 pels elèits socials coma pels mai umils.

La poesia dels trobadors es feita per èsser cantada. Malastrosament, dins los cançonièrs, trapam gaireben pas la notacion de las melodias. Sembla ça que la qu'aquestas s'inspiravan fòrtament del cant gregorian.

Jogaire de vièla, 1313
Bibliotèca nacionala de França, ms latin 8504, f° 23 v°
Fotografia Bibliotèca nacionala de França

Se los instruments de musica semblan de n'ocupar qu'un ròtle d'acompanhament dels cants poetics dels trobadors, tenon una plaça importanta dins la vida de cort e dins los divertiments populars. Sus las uèit lampesas de la sala del domnhon de Puègverd (sègle 14), son representats uèit musicaires que jògan d'instruments representatius de l'epòca : vièla d'arquet, orguena portativa, laüt, guitèrna, psalterium, flaüta e tambornet, còrnamura e rebèc.

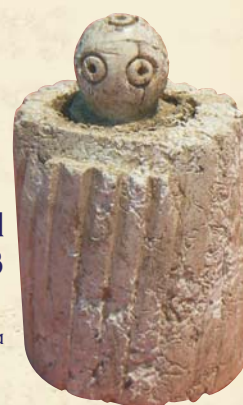

Vièla d'arquet
Musèu de Quèrcorb
Fotografia Musèu de Quèrcorb
Reconstitucion d'instrument medieval, realizada en 1990 (Cristian Rault, factor e cercaire en organologia medievala, sòci de l'associacion Pro-Lyra ; Danièl Latour, factor d'arquets ancians).

Musicaire jogant de la vièla d'arquet, sègle 14
Fotografia Musèu de Quèrcorb
Motlatge d'una lampesa de Puègverd.

La societat tota mòstra un interès pel jòc qu'aqueste reclame qualitats fisicas o qualitats intellectualas : jòcs de pauma, fir a l'arc, jòc d'escacs (introdusit en Occident al sègle 9), jòcs de dats. Los escavaments de Cabaret an mes al jorn pichons elements de jòc en òs : una pèça del jòc d'escacs que se pòt identificar coma un rei o una reina, dats per jogar.

Tres dats per jogar, fin del sègle 12 - debuta del sègle 13
Cabaret, Musèu municipal
Fotografia Amicala laïca de Carcassona

Pèça del jòc d'escac, fin del sègle 12 - debuta del sègle 13
Cabaret, Musèu municipal
Fotografia Amicala laïca de Carcassona

Un clergat en acusacion

Dins los ans 1204-1205, lo papa Inocent III acusa los avesques occitans d'aver pas saput arrestar l'eretgia. Lor i fa repròchi de flaquesa e d'una vida gorrina. Ça que la aqueste constat revèrta pas la realitat complèta.

La refòrma gregoriana (sègles 11-12), qu'aviá per tòca de restaurar l'autoritat morala de la gent de Glèisa e de renfortir l'autoritat pontificala, se metèt en òbra en país d'Òc. La designacion dels avesques escapa de mai en mai als senhors laïcs, çò que mena al cap dels diocèsis d'òmes mai socitoses del dever pastoral. Pasmens, l'importància del poder temporal d'unes prelats (coma l'arquevesque de Narbona) va d'unes còps al contra d'aquesta evolucion.

Guilhèm Radulf, avesque de Carcassona de 1255 a 1266
Glèisa Sant-Nazari e Sant-Cèlse de Carcassona
Fotografia (Eric Teisseidre) Arquijs departamentals d'Aude
Detalh del cròs.

Cròça episcopala, fin sègle 13
Tresaur de l'anciana catedrala de Sant-Lizièr (Arièja)
Fotografia Claudi Aliquot

Baga episcopala, sègle 13
Tresaur de l'anciana catedrala de
Sant-Lizièr (Arièja)
Fotografia Claudi Aliquot

Sèti mobil reservat a l'avesque,
sègle 13
Tresaur de l'anciana catedrala
Sant-Just e Sant-Pastor de Narbona
Fotografia Francès Amigues

Mitra episcopala, sègle 12
Tresaur de l'anciana catedrala de Sant-Lizièr (Arièja)
Fotografia Claudi Aliquot

Canonge amb sa còfa especifica e cantoral tenent lo bordon, sègle 14
Glèisa Sant-Nazari e Sant-Cèlse de Carcassona
Fotografia (Eric Teisseidre) Arquijs departamentals d'Aude
Detalh del cròs de Pèire de Rocafòrt, avesque de Carcassona de 1300 a 1321.

Dins las vilas, los capítols catedrals, conselhièrs privilegiats de l'avesque, seguisson d'un biais mai rigorós la règla de sant Augustin e practican mai la vida comunautària. A quichar mai que mai sus la recitacion dels oficis, los canonges respondon pas del tot al tot a las espèras dels fisèls.

Se, tre lo sègle 12, en ligason amb lo creis demografic, lo nombre de las parròquias a grandament aumentat e se l'enquadrament dels fisèls sembla sufisent, en contra la formacion e la moralitat dels prèires son sovent atal-atal.

Abadiás e monastèris, un clergat fòra del monde ?

S'es pas estat lo brèç de cap de grand òrdre monastic, Lengadòc coneis una fòrta implantacion de comunautats religiosas. Las abadiás i mancan pas e d'unas, de creacion carolingiana, gaudisson d'un grand renom.

En país d'Aude, mai d'un monastèri benedictin se fonda tre los sègles 8 e 9. Lo mai bèl es de segur l'abadiá de Lagrassa que met en plaça tre lo sègle 12 un rasal de pichons priorats que li asseguran prestigi e autoritat. Son patrimòni fonzièr s'expandís duscas a la confinha del país tolzan e per-delà Pirenèus en Catalonha. A la debuta del sègle 13, se fa lo repròchi a unas abadiás benedictinas de faire amic amb l'eretgia. Es lo cas, per exemple, de l'abadiá d'Alet o d'aquela de Sant-Ilari que se vei, aprèp la Crosada, castigada e despolhada de sos bens.

Crist en majestat, sègle 12
Sacramentari dit de Mossolens, f° 9 v°
Avescat de Carcassona

Fotografia Arquiús departamentals d'Aude
Lo manescrit presentat aici ven d'un *scriptorium* (talièr de copistas) monastic. Es a mitat-camin entre lo sacramentari (transcripcion de las parts de la messa ditas pel prèire ; las lecturas e las parts cantadas se trapan dins d'autres libres reservats als autres actors de la messa) e lo missal (libre que compren la totalitat dels tèxtes legits a la messa pel prèire que, amb lo desvolopament de las messas privadas, ne ven progressivament lo sol oficiant).

Glèisa abadiala de Lagrassa
Fotografia Arquiús departamentals d'Aude
Las absidiòlas en 1997.

Al sègle 12, las fondacions cistercianas son nombrosas en Lengadòc. Entre las abadiás las mai poderosas, se compta Grandsèlve en país tolzan e Fontfreda, en país narbonés, que compta 25 granjas. Fòrtament implicats dins la luta contra lo catarisme, los monastèris cistercians veson sos bens temporals bravament aumentats dels bens confiscats pels crosats.

Glèisa abadiala cisterciana de Fontfreda
Fotografia Arquiús departamentals d'Aude, 2 Fi 313
Lo cabeç en 1955.

Vèrge a l'Enfant, sègle 13
Glèisa Nostra-Dama de Fanjaus
Fotografia Francés Amigues
Lo culte marial coneis un vertadièr creis al sègle 12, mercé d'en primièr a Bernat de Clairvaux que vei en Maria la mejancièra entre Dieu e los òmes. Aquesta devocion pren son ample long del sègle 13, jos l'impulsion dels Òrdres mendicants (Dominicans, Francescans e Carmes).

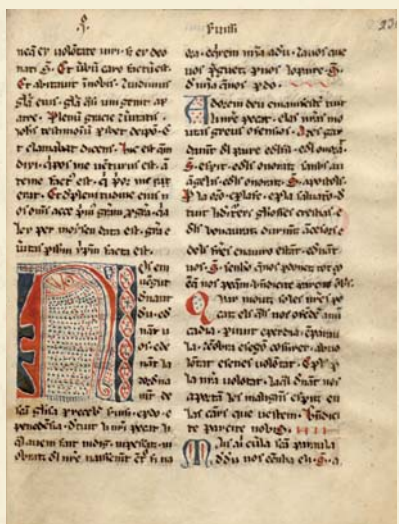

L'espiritualitat monastica, que met en abans la pregària dins l'isolament e la clausura, respond mal a las aspiracions dels cresents qu'espèran una predicacion mai adaptada a la vida de cada jorn.

Lo catarisme, una religion crestiana

De temps, los istorians vegèron dins lo catarisme lo regrelh, ondrat de crestianisme, d'eretgias orientalas (maniqueïsme d'en primièr). Aquesta vision nos ven per bona part dels polemistas catolics del temps e dels inquisitors. La descobèrta al mitan del sègle 20 de documents d'origina catara (tractats e rituals) a permès de comprendre melhor çò que foguèt aquesta dissidèncià religiosa.

Ritual catar, debuta del sègle 14
Bibliotèca municipal de Lion, ms PA 36, fol 236 r°
Fotografia Bibliotèca municipal de Lion
Sols tres manuscrits d'aqueste tipe son servats en Euròpa. Nos rensenhan sus las practicas religiosas e la liturgia catara.

Basit a l'entorn del personatge central del Crist e del Novèl Testament, lo catarisme es un crestianisme. Pasmens, los catars refusan l'Incarnacion : lo Crist se poguèt pas vestir d'un còs de carn, tunica faïçonada pel Diable. Es lo messatgièr del Paire vengut ensenhar als òmes los camins del Salut.

Novèl Testament en occitan, debuta del sègle 14
Bibliotèca municipal de Lion, ms PA 36, fol 165 v°
Fotografia Bibliotèca municipal de Lion
Manuscrit d'origina catara.

Los catars fòrbandisson l'ensemble dels sacraments catolics. Reconeisson qu'un sol sacrament : lo baptisme per imposicion de las mans, designat jol nom de *consolament*. Los òmes e las femnas que recebon lo *consolament* s'engatjan a viure segon los precèptes evangelics. Escaissats "perfièits" pels adversaris, son dits "bons òmes" e "bonas femnas" pels cresents e fòrman un vertadièr clergat.

Los catars admeton dos principis : lo monde divenc, domèni del Ben, anonciat pel Crist, e l'univèrs vesible, lo monde del Mal "que Satan n'es lo prince". Aqueste dualisme, que ne cal pas forçar l'importància, es noirit per l'Apocalipsi.

Aquel caminament espiritual s'acompanha del reget d'una Glèisa romana que los catars trapan tròp estacada a las valors terrèstras.

Prològ de l'evangèli de sant Joan, sègle 9
Evangeliari de Narbona, f° 142 v°
Trésaur de la catedrala Sant-Just e Sant-Pastor de Narbona
Fotografia Arquiús departamentals d'Aude
Manuscrit utilizat pel clergat de la Glèisa romana.

La denonciacion de l'eretgia

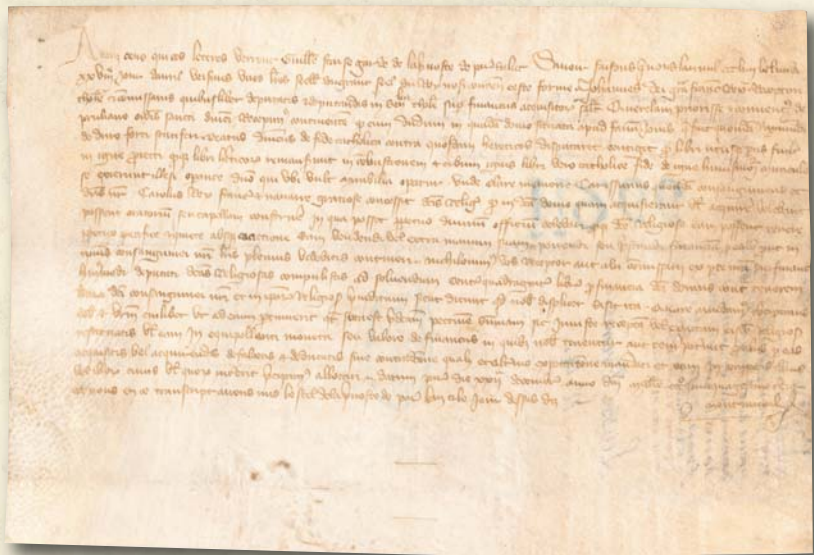
Es malaisit d'estimar çò que foguèt l'impacte real del catarisme en Lengadòc. Los documents, provenent mai que mai de l'Inquisicion (e, doncas, redigits tardièrament, al moment ont los dissidents son persecutats), se devon interpretar amb prudéncia. La Glèisa romana en tot cas denòncia plan lèu, tre 1163, aquesta doctrina erètja qu'"infècta" las contradas tozanas.

A se raportar a quauques chifras que se pòdon trapar, sembla que los fisèls dels "bons òmes" foguèron jamai plan nombroses (entre 5 e 20 % de la populacion segon los endreïts e las epòcas). Ça que la, aquelas evaluacions prenon pas en compte aqueles que, sedusits per aquesta fòrma de crestianisme, contunhan de frequentar lo curat del vilatge.

Lo catarisme s'es plan expandit dins la pichona e mejana aristocràcia. Las femnas, qu'aderisson en nombre a la dissidéncia, tenon la possibilitat d'exprimir la fe d'un biais mai actiu e d'arribar a un cert poder sacerdotal.

Lo miracle del fuòc, miniatura del sègle 15
Bibliotèca nacionala de França, Livre d'Heures de Louis de Savoie, ms latin 9473, f°173 v°
Fotografia Bibliotèca nacionala de França
Dins l'encastre d'una discussion teologica amb d'erètges, Domenge auriá escrit un document recampant l'essencial de las tèsis catolicas. Sos adversaris aurián escampat lo manescrit al fuòc e aqueste ne seriá sortit indemne per tres còps.

Copia de letras patentas del rei Jean II Le Bon confirmant al convent de Prolha unes privilègès financiers relatius a l'ostal del miracle del fuòc situat a Fanjaus, 1353-1354
Arquiús departamentals d'Aude, H 266
Fotografia Arquiús departamentals d'Aude

Sant Domenge presicant
Bibliotèca nacionala de França, ms fr. 241, f°188 v°
Fotografia Bibliotèca nacionala de França
Legenda daurada de Jacques de Voragine, sègle 14.

Un abat cistercian, sègle 14
Bibliotèca municipala de Nimes, ms 67, f°172 r°
Fotografia Arquiús departamentals d'Aude
Decrèt de Gracian.

Per combatre lo creis de l'eretgia, lo papa Eugèni III fisa en 1145 a Bernat de Clairvaux la direccion d'una campanha de predicacion. Legats e abats cistercians condemnan lo daissar-anar dels prelats e senhors occitans e convidan los fisèls a abandonar las cresenças erètjas. Malgrat lor zèl, capitan pas dins lor empresa. Tre 1207, jos l'impulsion de Domenge de Guzman, unas confrontacions teologicas s'organizan. Mas las resultas ne son decebentas per la Glèisa.

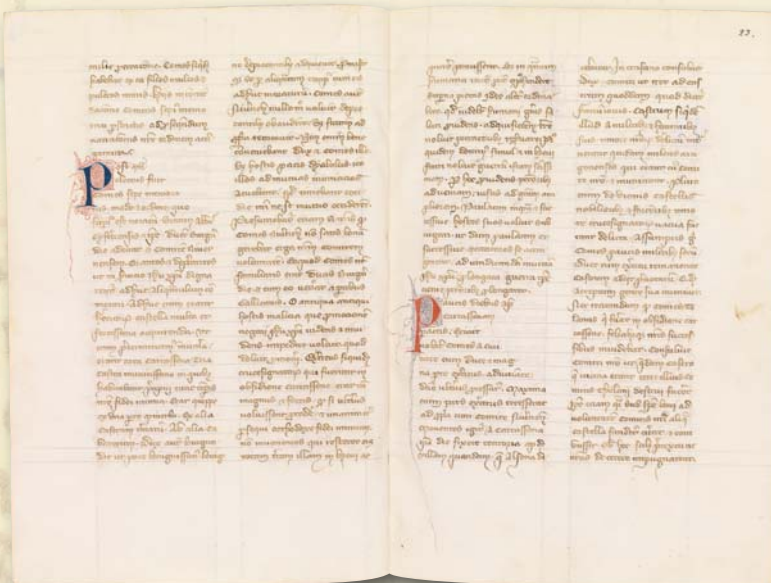
A las fonts de l'istòria de la Crosada, las cronicas

La Crosada contra los Albigeses a marcat lo monde del temps : mai de 175 tèxtes istorics escrivts entre 1209 e 1328 ne fan mencion. Per la qualitat de l'estil e lo segur de las sorgas, tres racontes ocupan una plaça a despart.

La *Canso*, poèma en lenga d'òc de gaireben 10 000 alexandrins, compren doas parts : la primièra (2 768 vèrses) es l'òbra del clèrque Guilhèm de Tudèla e va de 1207 a 1213 ; la segonda (6 810 vèrses) es anonima e conta los eveniments de la prima de 1213 a junh de 1219. Se Guilhèm de Tudèla es favorable als crosats, amai se ne condemna los excèsses, l'Anonime pren fait e causa pels comtes de Tolosa. Lo tot, escrit al moment dels eveniments e s'apiejant sus unes testimoniatges segurs, es en general digne de fe. Sul plan literari, *La Canso* constituís una referéncia.

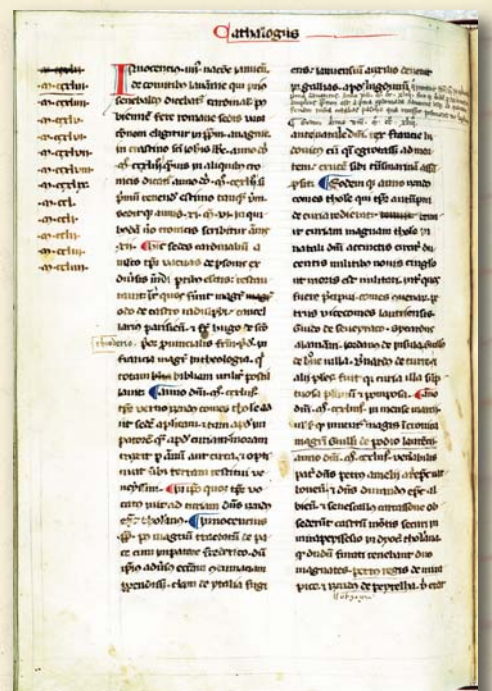
La Canso, manescrit de 1275
Bibliotèca nacionala de França, ms fr. 25425, f° 53 r°
Fotografia Bibliotèca nacionala de França
La batalha de Castèlnau d'Ari en 1211.

Historia Albigensis per Pierre des Vaux-de-Cernay, manescrit del sègle 14
Arquius nacionals, JJ 28, f° 22 v° et 23 r°
Fotografia Arquius nacionals
Lo comte de Nevèrs s'entona en França aprèp la presa de Carcassona en 1209.

Hystoria Albigensis de Pierre des Vaux-de-Cernay, escrivta en pròsa latina, es, dels tres racontes, lo qu'a conegut la mai bèla difusion. Monge cistercian a l'abadiá dels Vaux-de-Cernay, es lo nebot de Gui, avesque de Carcassona de 1211 a 1226. Testimòni d'unes episodis de la crosada, faquent referéncia als tèxtes e als recits dels actors, l'autor fa òbra d'istorian. Pr'aquò, agiograf del camp crosat, se mòstra parcial : Simon de Montfòrt e sos òmes son lo braç armat de Dieu ; los erètges e los senhors occitans apartenon al camp del Mal e s'ameritan lor castigament.

Composada en latin dins la segonda mitat del sègle 13, la cronica de Guilhèm de Puèglaurenç cobrís las annadas 1145-1272. Son estil, plan diferent dels autres cronicaires, es sens enfasi ni envolada lirica. Conta los faits fredament e justifica duscas a un cert punt las accions dels crosats.

Tèxte de la cronica de Guilhèm de Puèglaurenç copiat dins lo recuèlh de cronicas e autras òbras de Bernat Gui, sègle 14.
Bibliothèca municipala de Tolosa, Ms 450, f° 120 v°
Fotografia Bibliotèca municipala de Tolosa

Guèrra e tactica militarà

Los relats de la Crosada explican l'organizacion de la societat militarà del temps, la natura dels armaments e las estrategias emplegadas.

'Les Grandes Chroniques de France' de Charles V, manescrit del sègle 14
Bibliotèca nacionala de França, ms fr 2813, f° 252 v°
Fotografia Bibliotèca nacionala de França
La batalha de Muret.

La constitucion de las armadas repausa sus l'obligacion de servici militar (òst) que tot vassal deu a son senhor. De la natura feudala d'aquelas armadas, provenon las principalas flaquesas. La durada de l'òst, limitada a quaranta jorns, explica l'aumentacion e lo demesiment rapid dels efectius. La primièra victima n'es Simon de Montfòrt que los senhors de son camp abandonan al cap de lor engatjament. Las mancas d'ententa e de comandament unic explican per una bona part las desfachas del comte de Tolosa e de sos aligats : es lo cas per exemple a Castèlnau d'Ari en 1211.

Pèira dita del sèti, sègle 13
Glèisa Sant-Nazari e Sant-Cèlse de Carcassona
Fotografia (Eric Teisseidre) Arquiús departamentals d'Aude
Aquesta pèira, trapada dins la glèisa Sant-Nazari, incomplèta, proven, se ditz, del cròs de Simon de Montfòrt. Representariá lo sèti de Tolosa de 1218 ont Simon de Montfòrt trapèt la mòrt.

Se los cavalièrs an totjorn una plaça scapdavantièra, se vei aparéisser, en ligason amb las novèlas tecnicas militaras, d'autres grops de combatents tant eficaces (sargents a caval, pedons, balestrièrs e arquièrs).

La Canso, manescrit de 1275
Bibliotèca nacionala de França, ms fr. 25425, f° 15
Fotografia Bibliotèca nacionala de França
Lo sèti de Carcassona en 1209.

La guèrra pren fòrmas diversas : las grandas batalhas, ont los cavalièrs s'opausan frontalament, coma a Muret en 1213 ; los sètis de castèls e de las vilas, coma a Besièrs, Carcassona o Cabaret en 1209, a Menèrba e Tèrmes en 1210, a Tolosa en 1218. Las maquinas de guèrra, construsidas sus plaça o transportadas al prètz d'esfòrces grandasses, servisson a faire embrecaduras dins los barris e a semenar l'espant dins las ciutats del temps que los minaires menon un trabalh de sapa al pè de las muralhas.

Bolets de pèira (sèti de Montsegur), 1243-1244
Montsegur, Musèu municipal
Fotografia Comuna de Montsegur
Provenéncia : Montsegur, escavament del pòg ; chanhièr del bòsc.

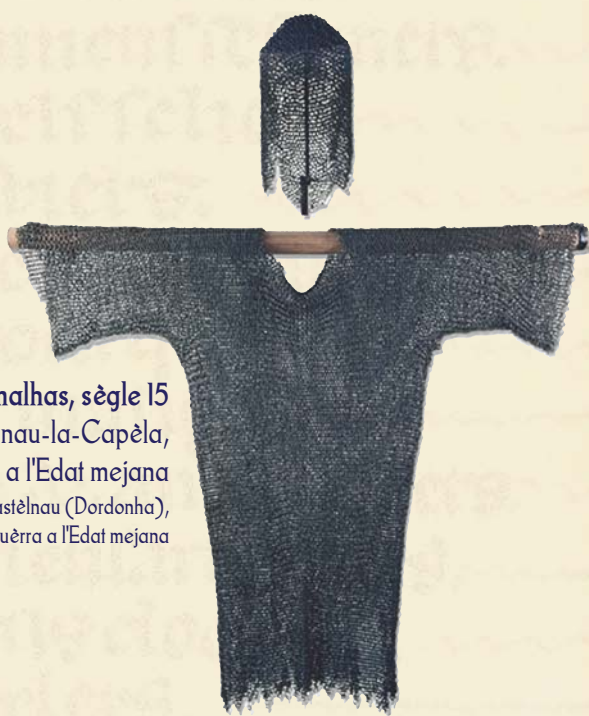
Armas e armaments

Al sègle 13, l'armament dels combatents coneis pas de prigondas mudasons. Çà que la, l'usatge generalizat de la balesta, una arma de mai granda portada, fòrça murtrièra, mena a melhorar las armas de defensa.

Lo cavalièr pòrta una còta de malhas (o aubèrc) que pòt davalair duscas als genolhs. La còta protegís dels còps talhants balhats per l'espasa mas ven ineficaça dins lo cas d'armas de truc (massa d'armas, pigassa) e d'armas de jet (balesta). Atal, a la fin del sègle 13, unas placas de metal se rajustan per protegir los punts critic (espatlas, genolhs, còl, etc.). Lo cap es cobèrt d'un capmalh (cagola de malhas) sul qual ven prendre plaça l'èlm, casco tampat a tindre plat (calòta plana), sens ussa (visièra) mobila. L'escut es l'arma defensiva indispensabla del combatent. L'espasa es l'arma ofensiva per excelléncia. Segon los modèls, se pòt utilizar de talha (amb lo talhant) o d'estòc (amb la punta).

Manequin de la galariá del costume de guèrra del Musèu d'artilhariá Musèu de l'Armada (París)
Fotografia Musèu de l'Armada
1876 (reconstitucion d'una armadura del sègle 13 d'aprèp lo sagèl de Mathieu II, duc de Lorrena de 1220 a 1251).

Còta de malhas, sègle 15
Castèlnau-la-Capèla,
Musèu de la guèrra a l'Edat mejana
Fotografia Castèl de Castèlnau (Dordonha),
Musèu de la guèrra a l'Edat mejana

La balesta, mespresada per la cavalaria, que trapa vergonhós de tuar a distància, es mai d'un còp condemnada per la Glèisa que n'interditz l'usatge dins los conflictes entre crestians. Pasmens, a la Crosada, los balestièrs jògan un ròtle de primièra tanplan dins las batalhas rengadas coma dins los sètis.

Fèrres de traït, 1243-1244, sèti de Montsegur
Montsegur, Musèu municipal
Fotografia Comuna de Montsegur
Provenéncia: Montsegur, escavaments del pòg ; abitats nòrd-oèst.

Un òrdre religiós novèl, los Fraires presicaires

A la prima de 1206, l'avesque castelhan Diego d'Osma e l'un de sos canonges, Domenge de Guzman, de retorn de Roma, rescontran los legats cistercians a Montpelhièr. Los engatjan, per obténer de resultas melhoras contra l'eretgia, a prene un biais novèl per presicar, aquèl qu'eles-meteisses van metre en practica en Lauragués dins los meses venents.

En 1207, Diego e Domenge an obtengut, dins lo parçan de Fanjaus, la conversion de quauques femnas cataras ; las recampan dins una comunautat a Prolha, prèp de Fanjaus. Lo monastèri beneficia lèu-lèu d'importantas donacions fonzièras que contribuïsson a son desvolopament.

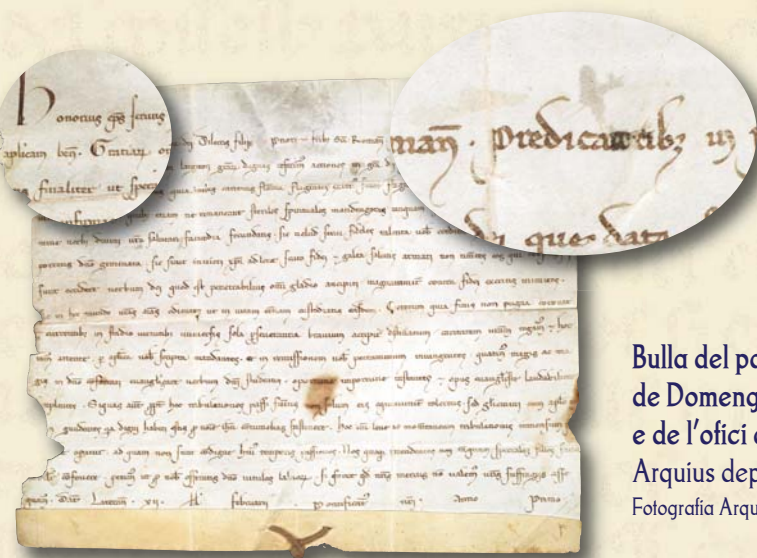
Sant Domenge

Bibliotèca nacionala de França, ms latin 9473, f°173 v°
Fotografia Bibliotèca nacionala de França
Libre d'Oras de Louis de Savoie, sègle 15.

La fondacion de Prolha per sant Domenge
Bibliotèca nacionala de França, ms latin 9473, f°173 v°
Fotografia Bibliotèca nacionala de França
Libre d'Oras de Louis de Savoie, sègle 15.

En 1215, aprèp aver reçauput de Pèire Selhan, ric borgès, quauques ostals a Tolosa, Domenge e fonda una comunautat de fraires que Folquet, avesque de Tolosa, nomena oficialament presicaires dins son diocèsi. En octòbre de 1216, Domenge demanda al Papa novèlament elegit, Honorius III, la reconeissença de l'ostal tolzan, çò qu'obten amb la promulgacion de la bulla pontificala del 22 de decembre de 1216.

Bulla del papa Honorius III dita *Gratiarum omnium* en favor de Domenge e de sos fraires, portant confirmacion del nom e de l'ofici de presicaire, 21 de genièr de 1217
Arquius departamentals d'Aude, H 317/1.
Fotografia Arquius departamentals d'Aude

L'Òrdre novèl pren oficialament lo nom de Fraires Presicaires en seguida de la bulla del 21 de genièr de 1217 e adòpta la règla de sant Augustin amb las observanças estrictas empruntadas a l'Òrdre de Prémontré. En Lengadòc coma endacòm mai, l'expansion de l'Òrdre es rapida. En 1228, es plan installat dins dotze províncias que s'expandisson sus Euròpa tota.

Lo papa Inocent III ve en sòmi sant Domenge que sosten la Glèisa qu'amenaja de s'abausonar
Bibliotèca nacionala de França, ms latin 9473, f°173 v°
Fotografia Bibliotèca nacionala de França
Libre d'Oras de Louis de Savoie, sègle 15.

L'Inquisicion pontificala

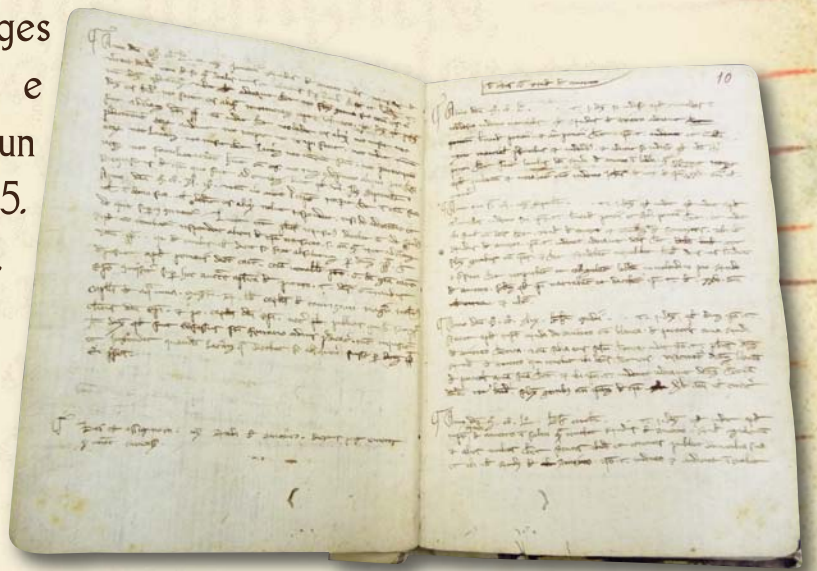
Al tèrme de la Crosada, la luta contra l'eretgia dintra dins una fasa judiciària. En octòbre de 1229, lo concili de Tolosa organiza d'un biais sistematic la caça e la punicion dels erètges. Aquesta es fisada al tribunal de l'avesque, jutge ordinari dins son diocèsi. Davant la manca de preissa de las autoritats civilas a sosténer aqueles tribunals, la papautat crèa una juridiccion extraordinària, encargada de faire respectar l'autoritat absoluta del pontife en matèria de fe : l'Inquisicion.

Lo Pelegrin e l'Eretgia portant de que alucar un lenhièr
Bibliotèca nacionala de França, ms fr. 376, f° 74 v°
Fotografia Bibliotèca nacionala de França
"Le Pèlerinage de la vie humaine" de Guillaume de Digulleville, sègle 15.

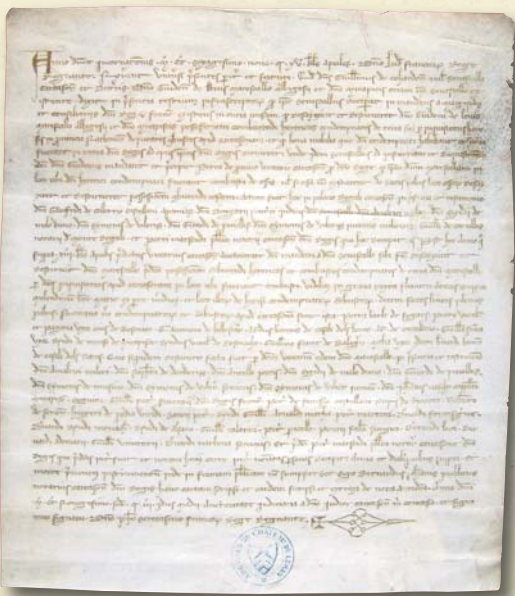
En abril de 1233, lo papa Gregòri IX anòncia als avesques del reialme de França la venguda de fraires presicaires qu'a nomenats inquisitors. Recrutats generalment cò dels Dominicans, plan mens sovent cò dels Franciscans, los inquisitors fòrman una vertadièra milícia papala, independenta dels poders locals.

Los primièrs inquisitors òbran en Lengadòc dins un climat malaisit. La novèla juridiccion va al contra del dreit tradicional e truca las mentalitats. La procedura se basa sus la denòncia, los interrogatòris repetats e la recèrca de l'avoacion, que pòt sola balhar luòc a penitència e absolucion. Fàcia als castigaments infligits als erètges (confiscacion dels bens, lenhièrs, exumacion e cremason dels cadavres), lo pòble se revòlta mai d'un còp : a Albi e Narbona en 1234, a Tolosa en 1235. En 1242, dos inquisitors son escotelats a Avinhonet.

Registre del grafièr de l'Inquisicion de Carcassona, 1249-1267
Bibliotèca municipala de Clarmont d'Auverna, ms. 160
Fotografia Bibliotèca comunautària e interuniversitària Clarmont-Comunautat

Es malaisit d'estimar l'impacte real de l'Inquisicion. Pasmens, aprèp 1230, lo clergat catar es estat deimat e l'eretgia es venguda una religion clandestina. Conjugat amb d'autres factors (reconquista pastoral de la Glèisa romana, afirmacion del poder reial), lo trabalh dels inquisitors menèt pauc a cha pauc a la disparicion de la dissidència religiosa.

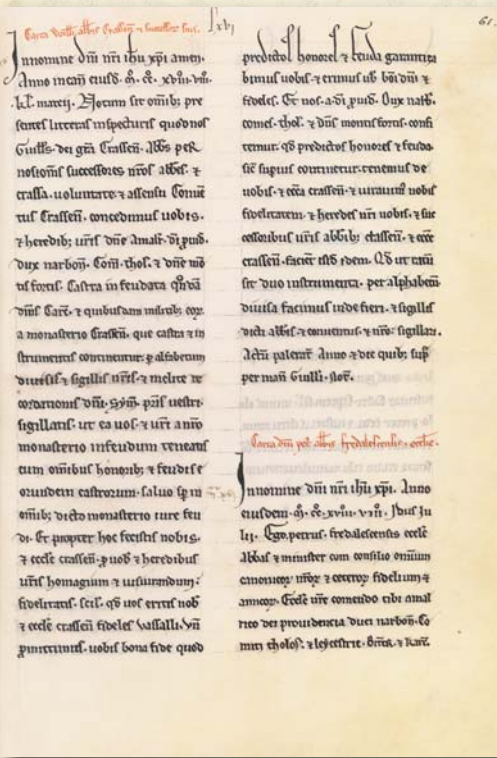

Restitucion del dreit de faire cremar los erètges condemnats per l'Inquisicion feita pel senescal de Carcassona a Gui de Levis, marescal d'Albigés e senhor de Mirapeis, 1270 (copia de 1292)
Arquius departementals d'Arièja, 46 J 223
Per simbolizar aquela restitucion, lo senescal balhèt al senhor de Mirapeis dètz sacas de lin emplenadas de palha, a defaus de li poder remetre las cendres e los òsses dels dètz erètges qu'a fait cremar.

Lo restacament de Lengadòc a França

En mai de 1204, lo papa Inocent III demanda al rei de França, Felip-August, d'èsser son "braç armat" contra los erètges e menciona la possibilitat de confiscar los bens dels senhors que los protegisson al profit de la corona de França.

Aprèp la presa de Carcassona en 1209 e l'empresonament de Ramon-Rogièr Trencavèl, Simon de Montfòrt, en conformitat amb lo dreit de la crosada, se vei autrejear las vescomtats dels Trencavèls. A partir de 1215, data ont lo concili Latran IV pronóncia la descasença de Ramon VI, ven tanben comte de Tolosa. A sa mòrt en 1218, son filh Amauri ereta de totes las tèrras que son paire aviá conquistadas. Mas, en 1224, a gaireben tot perdut. Demanda alavetz lo sosten del rei de França Loís VIII e li daissa totes sos dreits en Lengadòc.

Cartulari concernissent la crosada contra los Albigezes e l'administracion de Lengadòc jos Simon e Amauri de Montfòrt, cap 1245-1255
Arquius nacionals, JJ XIII
Fotografia Arquius nacionals

Es la debuta de la crosada reiala. Carcassona e Castèlnau d'Ari se someton al rei en 1226 e coma plan d'autres vilas de Lengadòc. Quant a Ramon VII, abandona lo combat en 1228 e signa l'annada sequenta çò qu'es convengut de sonar lo tractat de Meaux-Paris. De fach, se tracha d'una capitulacion sens condicions : privat d'una part de sos domènis, s'engatja tanben a çò que sa filha unenca Joana se maride amb lo fraire del rei de França, Anfòs de Peitièus, e escarta de sa succession tot eretièr mascle que poiriá aver.

Ciutat de Carcassona, lo front sud amb al primèr plan la tor de la Bada, bastida entre 1240 e 1245
Fotografia negre e blanc, cap 1910-1920
Arquius departementals d'Aude, 4 T 75/163

En 1240, Ramon II Trencavèl ensaja de badas de tornar conquistar sa vescomtat. A l'encòp, Ramon VII dintra en revòlta contra Loís IX. La repression es sens pietat e se clava pel lenhièr de Montsegur (març de 1244). Ramon Trencavèl renóncia tres ans mai tard a totes sos dreits al profit de Loís IX. Ramon VII renóncia tanben a tota velleïtat de revòlta e a sa mòrt en 1249 sa filha e son gendre prenon sa seguida. En 1271, a la mòrt sens eiretièrs de Joana e d'Anfòs, lo comtat de Tolosa es restacat a la corona de França.

Sagèl de Loís IX, rei de França, 1240
Arquius nacionals (Paris), mòtlatge del servici dels sagèls, D 41
Fotografia Arquius departementals d'Aude

Lo Tractat de Corbeil e las fortalèsas reialas

Per afortir son poder sus Lengadòc d'un biais irrevocablè, lo rei de França Loís IX deu, aprèp aver obtengut la somission de Ramon II Trencavèl, afermir sas possessions fàcia a Jaume Ier, rei d'Aragon, comte de Barcelona e senhor de Montpelhièr, ancian sobeiran dels vescomtes Trencavèls.

Lo castèl d'Aguilar

Fotografia Pèire Davy, Comitat departemental de torisme d'Aude.

Entre los reialmes de França e d'Aragon, lo Fenolhedés e lo Pèirapertusés fòrman una mena de marcha-frontièra ont lo catarisme es plan prigondament enrasigat e sus la quala velhan d'importantas fortalèsas (Puèglarenç, Pèirapertusa, Queribús, etc.).

Entre 1239 e 1255, Loís IX se rend mèstre d'aquestas tèrras per maites mejans : crompa en 1239 del Pèirapertusés al comte de Rosselhon sobeiran del luòc, sèti e presa de Queribús en 1255, etc. Ajusta aquelas senhoriás a la senescalariá de Carcassona creada en 1226.

Lo castèl de Pèirapertusa

Fotografia Pèire Davy, Comitat departemental de torisme d'Aude.

A l'encòp, lo rei de França e lo rei d'Aragon ensajan de reglar lo diferent que los opausa. Jaume Ier fa valer la sobeiranetat qu'exercissia sus la vescomtat de Carcassona alara que Loís IX revendica unes dreits sul comtat de Barcelona. Las negociacions duran gaireben tres ans. Fin finala, pel tractat de Corbeil, en data de julh de 1258, los dos sobeirans renòncian a lors pretencions. La frontièra entre los dos Estats es alara definitivament fixada : lo Pèirapertusés e la val de la Bolzana (amb Puèglarenç) apartenon d'ara enlà a la corona de França e lo Fenolhedés demòra a Aragon. Las fortalèsas reialas marcan atal los tèrmes del reialme de França.

Lo castèl de Queribús

Fotografia Pèire Davy, Comitat departemental de torisme d'Aude.

Lo castèl de Puèglarenç

Fotografia Pèire Davy, Comitat departemental de torisme d'Aude.

Al temps de la Crosada

Societats e poders en Lengadòc al sègle 13

Los estatjants de Carcassona caçats de la vila aprèp sa presa pels Crosats, Grandas cronicas de França, British Library, ms Cotton Nero E II pt 2, f° 20 v°
Fotografia : British Library

Realizacion
Archives départementales de l'Aude
Revirada en occitan
Institut d'Estudis Occitans-Aude

